

Rapport från inspektion av arkivvården vid Krisberedskapsmyndigheten, KBM, Sollefteå den 15 april 2008

Närvarande: (Se även bilaga 2)

Från KBM under hela inspektionen: Registrator Sollefteå
  Registrator Stockholm
  Stabschef/chefsjurist
  Verksjurist

I övrigt se respektive avsnitt.

Från Krigsarkivet: Lisan Nissar Borg, arkivarie

Förelägganden

I enlighet med RA-FS 1991:1 med ändring 1997:4, Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkiv hos statliga myndigheter, ger Krigsarkivet följande förelägganden:

1. Arkivbildningen vid Krisberedskapsmyndigheten (KBM) ska avslutas den 31/12 2008. Myndigheten ska inför avslutet inventera sitt bestånd av allmänna handlingar och alla de handlingar som bevaras för framtiden ska redovisas i myndighetens arkivförteckning.
2. Arkivhandlingar som inkommer eller upprättas efter denna tidpunkt efter ska hållas åtskilda från KBM:s arkiv.
3. KBM ska upprätta systemdokumentation över samtliga digitala system som antingen ska bevaras eller ska överföras till annan myndighet.
4. KBM ska inkomma till Krigsarkivet med gallringsutredningar för de allmänna handlingar, även sådana som ingår i digitala system, och som myndigheten vill gallra men som hittills saknar gallringsföreskrifter.
5. KBM ska inkomma till Krigsarkivet med förslag på arkivhandlingar i original som man vill överföra till den nya myndigheten. Ansökan ska omfatta såväl handlingar som ska införlivas i den nya myndighetens arkiv som handlingar som tillfälligt överlämnas för att efter viss tid återlämnas till KBM:s arkiv.

Anmärkningar

KBM ska leverera Överstyrelsen för civil beredskaps arkiv till Krigsarkivet. Handlingar som förvaras på CD, videofilm och kassetband bör digitaliseras till godkända arkivformat före leverans.

Sammanfattande bedömningar

En ny myndighet övertar den 1 januari 2009 en stor del av den verksamhet som idag bedrivs vid KBM och två andra myndigheter. Krigsarkivet bedömer att KBM:s beredskap inför avslutandet av myndighetens arkivbildning är god men att ett omfattande arbete förestår. Ett grundläggande arbete har utförts inom en arbetsgrupp med representanter för de tre myndigheterna.

Krigsarkivet har den 15 april 2008 inspekterat arkivvården hos KBM Sollefteå, en inspektion som var väl förberedd av myndigheten och av registrator i Sollefteå. Föregående inspektion ägde rum 26 november

2003 Krigsarkivet bedömer att arkivtjänsten idag sköts på ett fullt tillfredsställande sätt och att rutinerna för hantering och arkivering av allmänna handlingar i allmänhet är goda.

Den viktigaste uppgiften för KBM är att avsluta arkivbildningen vid kommande årsskifte. Krigsarkivet tillåter sig förhoppningen att tillräckliga resurser ska ställas till förfogande för att utföra detta arbete.

Inspektion

1. Organisationsförändringar och myndighetsnedläggelse

I proposition 2007/08:92 föreslås att KBM tillsammans med Räddningsverket och Styrelsen för psykologiskt försvar ska läggas ned och att en ny myndighet bör inrättas den 1 januari 2009. En stor del av nuvarande myndigheternas verksamhet ska övergå till den nya myndigheten med det föreslagna namnet Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB. Osäkerheten inför framtiden har alltsedan betänkandet som kom redan i maj 2007 gjort att personal-omsättningen varit högre än normalt vilket naturligtvis fått långtgående konsekvenser inom organisationen. Både tidigare general- och överdirektörerna har sagt upp sig. Ny GD har utsetts och till ÖD utsågs tidigare chef för Rakelenheten (radiokommunikation för effektiv ledning). GD har nu fått i uppdrag att leda organisationskommittén för den nya myndigheten varför ÖD tillsvidare även är tillförordnad GD.

2007-12-01 genomfördes en omorganisation inom KBM. Administrativa enheten är borta och istället har staben utökats och består numera av juridiska, ekonomi- och personalsektionen utöver ett par seniora rådgivare och assistenter. Stabschef är chefjuristen som dessutom är chef för juridiska sektionen och därmed ytterst ansvarig för registratur och arkivtjänst. Tekniska enheten består nu av fyra sektioner, se nedan punkterna 2-5. Krishanteringsevenheten och Samordningsevenheten har fått en gemensam chef. Rakelenheten kommer förmodligen att indelas i flera sektioner men ännu ser den ut som tidigare, dock med ny chef.

2. Sektionen för strategisk utveckling av informationsinfrastruktur, SUI (Chef Tekniska enheten)

Chefen för avdelningen kan inte närvara varför enhetschefen orienterar oss istället. Utvecklingen sektionen intresserar sig för gäller inte den tekniska utan flödet av information och utbytet mellan olika parter. Man undersöker olika möjligheter till utbyte av information, system för kvalitetssäkring, aspekter av säkerhet, möjligheter till att avgiftsbelägga kommersiella sidor av verksamheten osv. Begrepp som producenter respektive konsumenter av information och så kallad tjänstebaserad arkitektur kan få inverkan på begreppet allmän handling (se även avsnittet om WIS, punkt 3 nedan).

Sektionen ägnar sig åt omvärlds- och framtidsbevakning inom området, ser till frågor om standardisering, metoder, regler och utbildning. Det bedrivs två projekt vari sektionen är engagerad för att testa och utvärdera olika informationsinfrastrukturkoncept, det ena Demonstrator gemensam lägesbild, Degel, det andra Lindholmen security arena, ett konsortium med bland annat SAAB, Ericsson, Göteborgs kommun, Göteborgs universitet och Chalmers.

Arkivmässigt läggs det mesta för sektionen hitills till ärenden i diariet. Projektgruppsprotokoll, rapporter och liknande ska man försöka fånga upp från och med nu och bakåt i tiden.

3. Sektionen för IT-system och internservice samt visning av Skyddat webbaserat informationssystem, WIS (Chef Tekniska enheten, samordnare krishanteringsstöd)

Utöver det interna IT-stödet ansvarar sektionen bland annat för den tekniska utvecklingen av webbsidan www.krisinformation.se. Det redaktionella ansvaret för sidan har Krishanteringsevenheten och den dagliga driften kommer att lejas ut när sidan väl publiceras offentligt vilket man hoppas ska kunna ske i slutet av

april 2008.

Ett stort ansvar är utvecklingen av WIS. Systemet har utvecklats till följd av ett regeringsuppdrag och med uppgiften att möjliggöra för aktörer inom krishanteringssystemet att på ett säkert sätt kunna utbyta information med varandra. Det är för närvarande 259 anslutna aktörer med sammanlagt runt 2800 användare. Aktörerna består av kommuner, länsstyrelser, centrala myndigheter, frivilligorganisationer och ett antal privata aktörer som t.ex. EON, TeliaSonera och SL. Informatonen lagras på en gemensam server, eller egentligen två identiska servrar för att minimera risken för haveri, där varje användare får ett eget utrymme på 2,9 GB utan insyn hos varandra. Systemet utgör ett verktyg för respektive aktör att tilldela ett valt antal av andra aktörer inom systemet rättigheten att få insyn i den egna informationen.

Aktörerna har tre areor för information. En utgörs av en så kallad arbetsbok med material som endast utgör arbetshandlingar och som ingen annan än den egna organisationen har insyn i. En annan kallas intern dagbok där handlingarna som är att betrakta som färdigställda och upprättade förvaras, men fortfarande utan insyn av andra. En tredje area kallas utdelad dagbok som också innehåller färdigställda, upprättade handlingar men med insyn av de aktörer som man själv valt att tilldela rättigheter. Insynsrättigheterna gäller samtliga poster i den utdelade dagboken och ger endast möjlighet att läsa information, inte att själv tillägga något. Gruppen av aktörer har gemensamt bestämt att ingen sekretessbelagd information ska utdelas.

KBM har rutinen att varje vecka skriva ut de loggböcker som Tjänsteman i beredskap och WIS-supporten dagligen upprättar. Vid allvarliga eller extraordinära händelser skrivs alla poster i den interna, den utdelade och den kopplade dagboken ut på papper och läggs till händelsens ärende i diariet. Samma sak gäller vid stora gemensamma övningar. Om KBM vill gallra digitala uppgifter ur systemet ska en gallringsframställan som också redogör för motiveringarna till förslaget upprättas.

Mycket av sektionens arbete med att ta fram och utveckla nya IT-system har bedrivits i projektform. Verksamheten har kanske inte alltid lämnat de spår i arkivet som de borde. Inför utvecklingen av myndigheten måste KBM därför gå igenom vad som finns kvar av dokumentation inom bedrivna IT-projekt och avgöra vilken dokumentation som hör till arkivet.

4. Sektionen för signalskydd och telekommunikation, SoT (Sektionschef, handläggare signalskyddsverksamhet, administratör, chef Tekniska enheten)

KBM ansvarar för kryptolösningar för civila användare, i dagsläget c:a 250 st. I ansvaret ingår signalskyddsmateriel, nycklar och samordning. För materielen står KBM tillsammans med Försvarmakten, FM, och Försvarets materielverk för kravställningen. KBM står för införskaffandet, användarstödet, underhållet och lagerhållningen till de civila myndigheterna. För lagerhållningen använder man ett system kallat Matros som via skyddat nätverk gör det möjligt att avrapportera till FM. Enligt nuvarande förordning åligger det KBM att bestämma vilka myndigheter som måste ha tillgång till signalskydd enligt kriterierna att de dels ska ha hemlig information att skydda och dels ha en hotbild mot sig. Signalskyddsnycklarna finns i flera olika serier för olika tilldelning. De kan vara till exempel i form av streckkoder, aktiva kort (chip) eller så kallade mjuka certifikat på CD. De byts ut 4 gånger per år vilket innebär att sektionen står för ungefär 70.000 utskick av hemliga handlingar per år. Vid fall av röjd nyckel är det KBM som meddelar vilka åtgärder som ska vidtagas. Signalskydds-samordningen sker tillsammans med FM och består bland annat av möten på central och regional nivå. Man deltar även i inriktningen av den utbildning FM bedriver i Enköping och som KBM sedan köper in sig i.

Från Statskontoret, sedermera Verva övertog KBM 2007-01-01 systemägarskapet och driftansvaret för Swedish Government Secure Intranet, SGSI, som utgör den svenska delen av EU-kommissionens säkra nät kallat TESTA. Även här levererar KBM nödvändiga nycklar och kallar till samordningsmöten. Antalet användare är långt färre, endast runt 20 stycken. Systemet finansieras genom användarna själva och ställer

mycket höga krav på IT-säkerhet innan de kan bli ackrediterade. Användarna är sådana instanser som har behov av säkra kontakter inom EU såsom Rikspolisstyrelsen men även myndigheter som inte har behov av något annat signalskydd som till exempel Fiskeriverket.

Signalskyddet kommer enligt propositionen att övergå i sin praktiska hantering till Försvarets radioanstalt medan till exempel systemägarskapet för SGSI övergår till den nya myndigheten. Området telekommunikation omtalas däremot inte.

Inom telekommunikation ägnar sig KBM bland annat åt att utföra kommunikationssäkerhets-analyser åt myndigheter i enlighet med en egenutvecklad metod där man inom ramen för en work-shop spelar upp vissa krisscenarier och därmed tar reda på vilka uppgifter myndigheten har, vilka de behöver nå etc. Denna information tillsammans med en teknisk analys utgör underlaget till att identifiera problemen och att finna lösningarna. KBM ansvarar dessutom för de civila anslutningarna till Försvarets telenät, FTN, i vilket det dessutom ingår visst signalskydd. Sektionen har två personer som är involverade i standardiseringsarbetet inom telekommunikationer och myndigheten är ordförande i en ISO-kommitté med denna uppgift. Sektionen arbetar även med reservlösningar inom området såsom satellittelefoni och mobilt bredband. Tillsammans med Post- och telestyrelsen och Verva är man med att ta fram underlag för upphandling av robusta telenät.

5. Sektionen för tekniska försörjningssystem, TF (Sektionschef, chef Tekniska enheten)

Sektionen har till uppgift att på olika sätt stödja kommuner, länsstyrelser, landsting och myndigheter med deras tekniska försörjningssystem.

Ansvar för den kommunala delen övertogs 2003-01-01 från Räddningsverket och innebär två saker. Det första är att förstärka den kommunala ledningsförmågan. Dessa ärenden följer alla ett liknande flöde med bland annat en inkommande skrivelse om kommunens behov, vissa inkommande planer och analyser och en teknisk inventering utförd av KBM. Kommunen kan beviljas bidrag med högst 50 % av summan av de investeringar KBM ansett nödvändiga och bidraget betalas ut först när kommunen redovisat sina egna utlägg. Den andra delen gäller den kommunaltekniska försörjningen, att under kris säkra kommunernas tillgång på vatten, värme och el. Tidigare följde även dessa ärenden en given rutin men sedan bidragsmöjligheterna tagits bort ser det lite annorlunda ut. KBM ska nu endast bistå med rådgivning och inspiration. En referensgrupp på 10 kommuner har specificerat vad de önskar från KBM:s sida vilket bland annat resulterat i en kartläggning av den nuvarande situationen samt en sida med samlad information i frågan som kommer att publiceras på KBM:s hemsida. Omorienteringen ska utvärderas under 2009 men med tanke på nedläggningen vet man inte hur det blir.

Vad gäller Länsstyrelserna så övertog KBM ansvaret för deras ledningsplatser från Överstyrelsen för civil beredskap, ÖCB. KBM äger fastigheterna, står för arrendekontrakten och svarar för el-, värme- och luftförsörjningen. Nu föreslås att ägandet och det fulla ansvaret ska övergå till respektive Länsstyrelse och att dessa istället får äska medel genom KBM.

KBM:s ansvar för viss krisberedskap inom landstingen har övertagits från Socialstyrelsen. Ansvar för att stärka landstingens ledningsförmåga övertogs 2008-01-01 och hanteringen ser i stort sett ut som motsvarande ärenden för den kommunala förmågan. Inga handlingar har i samband med övertagandet överförts från Socialstyrelsen. Ett år tidigare, 2007-01-01, övertogs ansvaret för sjukvårdens säkerhet i kris och krig, SSIK. Ärendena liknar dem för den kommunaltekniska försörjningen och KBM kan godkänna bidrag om högst 50% av investeringssumman till sjukhus och stora vårdcentralers investeringar i att säkerställa den operativa förmågan under kris i fråga om vatten, el och värme.

Till sist ingår i sektionens verksamhet även att stödja centrala myndigheter i arbetet med att bygga upp

sin ledningsförmåga vid kris. Här bidrar KBM endast med stöd i form av vissa förstudier och en teknisk inventering. Myndigheten kan sedan äska medel ur anslag 7:5.

Ur dokumentationshänseende finner KBM inga problem med sektionens handlingar. Den dokumenthanteringsplan som finns efterlevs och i princip alla bevarandehandlingar registreras i specificerade ärenden i diariet. I regeringens proposition är det endast kommunalteknisk försörjning och SSIK som inte uttalat sägs ingå i den nya myndighetens verksamhet.

6. Arkivlokaler och leverans av föregångarnas arkiv

Sedan registratorkontoret flyttades till en annan våning i huset utgör två av de tidigare övernattningsrummen numera närarkiv. Några mer omfattande åtgärder för att göra lokalerna lämpligare som arkivutrymmen har hittills inte vidtagits även om man inom myndigheten har talat om det. I det ena rummet förvaras utöver gallringsbara personalhandlingar även avslutade ärenden från 2005, 2006 och 2007 samt myndighetens B- och G-serier. Med tanke på lokalens utformning påpekar Krigsarkivet det olämpliga i att förvara bevarandehandlingar här under någon längre period. Här står även ett brandskyddat skåp godkänt för förvaring av hemliga handlingar. I nästa rum står dokumentationen över RAKEL-sajter i pärmar, samtliga pågående ärenden. I ett brand- och stöldskyddat skåp utanför kontoret förvaras samtliga A-serier samt några pågående ärenden.

I det godkända slutarkivet förvaras avslutade ärenden serie F1 från 2002 och en bit in på 2005, avslutade personalakter och gallringsbara serier såsom ansökningshandlingar, ej antagna anbud och handlingar rörande resetjänsten. Här förvaras även de hemliga delarna av dokumentationen över RAKEL-sajterna samt ett fåtal andra hemliga handlingar. De gallringsbara räkenskaperna står olämpligt kvar i flyttkartonger utanför arkivlokalen sedan de skickats hit från kontoret i Stockholm.

Registrator i Sollefteå ställde några frågor inför leveransen av föregångarnas Överstyrelsen för ekonomiskt försvar, ÖEF, och Överstyrelsen för civil beredskap, ÖCB, arkiv som också de förvaras i slutarkivet. I leveransen kommer även att ingå en mindre mängd KH-handlingar.

ÖEF:s arkiv är delvis redan levererat till Krigsarkivet. Det har vid tidigare överläggningar per telefon mellan Krigsarkivet och KBM varit svårt att se hur förteckningarna och det fysiska arkivet hänger ihop. KBM beslutar att de två registratorerna gör en gemensam genomgång under sommaren och håller Krigsarkivet underättat om kvarstående problem.

Till ÖCB:s arkiv hör ett antal handlingar på annat format än papper. Dels finns CD-skivor som inkommit till specifika ärenden. Här får KBM ta ställning till innehållet på varje skiva för att se om de tillför ärendet sakuppgift eller möjligen redan finns utskrivet i ärendet. Dessutom finns ett antal förtecknade CD-skivor, videofilmer och några kassetband, främst som B-serier. Innehållet på dessa bör digitaliseras till godkända arkivformat då Krigsarkivet tar ut mycket höga leveransavgifter för sådant material.

En hel del av ÖCB:s gallringsbara handlingar är ännu inte gallrade. För de handlingar där gallringsfristen redan gått ut kommer en container beställas. I den händelse att ingen verksamhet kommer att bedrivas på orten efter 2008-12-31 måste KBM tillse att den nya myndigheten tar över ansvaret för den fortlöpande gallringen.

Några handskrivna register över upprättade och återlämnade förbindelser och säkerheter från bland annat Överstyrelsen för ekonomiskt försvar och Statens reservförrådsnämnd ligger oförtecknade i en flyttkartong i arkivet. Krigsarkivet återkommer om eventuella möjligheter till gallring. Samma kartong innehåller även ett antal pärmar från ÖCB:s verksamhet rörande pumpar med bland annat diarieförda handlingar i original som kommer att insorteras innan leveransen.

Datum som ovan

Lisan Nissar Borg